

Radu Paraschivescu (n. 1960, București) trăiește în Balta Albă și se visează la Roma. E mefient față de avioane, reptile și sfaturile medicilor. Croiește articole pentru ziare și reviste, traduce romane, se ocupă cu hermeneutica ofsaidului în emisiuni de analiză fotbalistică și – mai rar decât i-ar plăcea – scrie cărți. Are câțiva prieteni francezi de nădejde (Millefeuilles, Plaisir Sucré, Macaron etc.), fără să-și fi trădat prima iubită: ciocolata de casă. Se îmbată cu vocea lui David Gilmour și chitara lui Mark Knopfler. La Humanitas, domiciliul lui profesional, publică niște cărți de „Râsul lumii“. Se îndrăgostește repede și-i trece greu. Detestă clișeele, laptele și broccoli. A scris despre nesimțiți, Inès de Castro, Maradona și Caravaggio.

Cărți: *Efemerida* (2000, Libra); *Balul fantomelor* (2000, RAO, reeditare Humanitas, 2009); *Bazar bizar* (2004, Mașina de scris, reeditare Humanitas, 2007); *Fanionul roșu* (2005, Humanitas, Premiul „Ioan Chirilă“ pentru cea mai bună carte de sport a anului); *Ghidul nesimțitului* (Humanitas, 2006); *Fie-ne tranziția ușoară: Mici rostiri cu tâlc* (Humanitas, 2006); *Mi-e rău la cap, mă doare mintea: Noi perle de tranziție* (Humanitas, 2007); *Răcani, pifani și veterani* (coord., Humanitas, 2008); *Dintre sute de clișee: Așchii dintr-o limbă tare* (Humanitas, 2009); *Fluturile negru* (Humanitas, 2010); *Toamna decanei: Convorbiri cu Antoaneta Ralian* (Humanitas, 2011); *Astăzi este mâinele de care te-ai temut ieri* (Humanitas, 2012); *Maimuța carpatină* (Humanitas, 2013); *Muște pe parbrizul vieții: Nou catalog de perle* (Humanitas, 2014); *Noi vorbim, nu gândim: Nouă colecție de perle românești* (Humanitas, 2015); *România în 7 gesturi* (Humanitas, 2015); *Povești de dragoste la prima vedere* (coautor, alături de Ioana Părvulescu, Gabriel Liiceanu, Ana Blandiana și Adriana Bittel – Humanitas, 2015); *Cum gândesc politicienii* (Humanitas, 2016); *Aștept să crăpi (de astăzi, în prime time)* (Humanitas, 2016); *Am fost cândva femeie de onoare și alte povestiri* (Humanitas, 2017); *Cartea râsului și a cercetării (Ce se întâmplă cu creierul dacă înveți cuvinte noi în timp ce faci sex)* (Humanitas, 2017); *Două mături stau de vorbă: Scene românești* (Humanitas, 2018); *Orice om îi este teamă: Un partid, doi ani și trei premieri* (Humanitas, 2018); *În lume nu-s mai multe Români (planetei noastre asta i-ar lipsi)* (Humanitas, 2019); *Omul care mută norii* (Humanitas, 2019); *Reviem vesel pentru tata* (Humanitas, 2020); *Vitrina cu șarlatani* (Humanitas, 2020); *Acul de aur și ochii Glorianei* (Humanitas, 2021); *Cu inima smulsă din piept* (Humanitas, 2008; reeditare 2022).

Lămurire

Cartea de față este a patra în care strâng texte și articole risipite prin diverse publicații în ultimii ani. Au fost, înaintea ei, *Maimuța carpatină*, *Două măhuri stau de vorbă* și *În lume nu-s mai multe Români (planetei noastre asta i-ar lipsi)*. Nimic din aceste trei volume nu este reluat în *Noi suntem români (nimeni nu-i perfect)*. În schimb, motivele pentru care am asamblat cartea de față sunt aceleași ca la precedentele: 1. Dorința de-a prinde între coperți articole împărțiate ici și colo, a căror căutare ar putea fi anevoioasă și nesuferită. 2. Intenția de-a construi, din fraze și cuvinte, un posibil chip (poate ultimul, poate nu) al României în care trăim și muncim, în care ne bucurăm și ne întristăm, în care iubim și suferim. E limpede, pe de altă parte, că există tot mai puțini cititori neconectați la mediul online. Însă există. Sute, mii, zeci de mii – e greu de cuantificat. Cartea aceasta este gândită în primul rând pentru ei și pentru cei care, dezinvolți în navigarea pe oceanul online, și-au păstrat totuși plăcerea de-a citi și de-a ține în bibliotecă volume alcătuite pe tiparul clasic.

Fiecare dintre cele trei volume amintite mai devreme mi-a adus câte ceva, în afara încasărilor din vânzări. *Maimuța carpatină* m-a expus reproșului – formulat de oameni

care nici măcar nu deschiseseră cartea – că îi făcusem pe români maimuțe. Faptul că asta ar fi însemnat că mă făcusem și pe *mine* maimuță n-a contat pentru acuzatori. Era limpede, aveam ceva cu nația, cu țara, cu râul și cu ramul. În realitate, *Maimuța carpatină* era titlul unui articol care a dat titlul volumului și în care vorbeam despre obiceiul românesc de preluare nefiltrată a unor gesturi văzute la alții. Despre imitația primară, adică despre maimuțăreală. Exemplificam prin felul în care unii fotbaliști români se închinau la marcarea unui gol așa cum văzuseră la diverși fotbaliști spanioli, portughezi sau italieni, netrecându-le prin cap că aceștia din urmă erau – ce să vezi? – catolici. Circumstanța atenuantă a acestui comportament constă, de bună seamă, în lejeritatea cu care peste trei sferturi din populația țării confundă religia cu confesiunea religioasă. Confuzia e gravă, dar nu dramatică. Dramatică e abia confuzia dintre protestanți și protestatari, pe care știm prea bine cine și când a făcut-o.

Volumul *Două mături stau de vorbă* mi-a adus un alt tip de imputare. De data asta, nu mai eram antiromân, ci (doar) misogin. De ce? Fiindcă, vezi Doamne, le consideram pe femeile niște simple auxiliare domestice și, în felul ăsta, ofeream alibiuri atâtor și atâtor bărbați care își tratau degradant iubitele sau soțiile. Sigur, și aici explicația e cu totul alta, fără vreo legătură cu misoginismul. (În fond, majoritatea covârșitoare a textelor mele critice se ocupă de *bărbați*, nu de femei.) La fel ca la *Maimuța carpatină*, am ales un titlu de articol din carte care să dea și titlul volumului. Textul intitulat *Două mături stau de vorbă* era o analiză lejeră și ironică a unei reclame la un produs farmaceutic. În reclama respectivă, două vecine și prietene își beau cafeaua la micul dejun, iar una îi recomanda celeilalte un produs de

natură să-i îmbunătățească starea de sănătate. Dialogul era atât de artificial, iar cele două doamne (actrițe? simple cetățene?) se comportau atât de nefiresc, de rigid, încât mi-au stârnit imaginea a două mături care conversează. Atât și nimic mai mult.

În lume nu-s mai multe Români (planetei noastre asta i-ar lipsi) m-a reșezat pe terenul atitudinii ostile față de neam și țară. Pe două-trei site-uri cu fundiță tricoloră și pe câteva conturi de Facebook am fost, în fine, ridicat și eu la rangul de agent al unor forțe care pun la cale ceva malefic pentru România. Am trudit destul pentru acest privilegiu, recunosc. Și, da, invidia față de cei care erau deja agenții unor puteri străine mi s-a topit ca prin farmec. Ce nu mi s-a topit e uimirea în fața felului în care poți răstălmăci absolut orice îți cade sub ochi sau îți ajunge la urechi. E adevărat, *În lume nu-s mai multe Români (planetei noastre asta i-ar lipsi)* mi-a adus și un record de precomenzi, însă doar în complicitate cu volumul apărut înaintea acestuia, *Orice om îi este teamă*, care a pregătit cum se cuvine terenul. Precomenzile pentru *În lume nu-s...* nu s-au ridicat nici la maleola celor primite de Codin Maticiu pentru biografia neromanțată, dar poate necromanțată a lui Ion Balint, alias Nuțu Cămătaru, alintat în revista *Kamikaze* drept „Nuțu Cărturar” și de Ovidiu Raețchi drept „Nuțu Culturalu”. De unde se vede că dresura de lei e oricând mai rentabilă decât cea de cuvinte. Doar Banca Națională și meșterul ei Manole se prefac uneori că scapă din vedere amănuntul.

Până să înceapă reproșurile privind conținutul cărții de față (făcute tot fără să fi fost deschisă), o scurtă explicație pentru cei doi timpi ai titlului: „Noi suntem români” este unul dintre șlagărele patriotismului autohton, pe care tenorii românismului verde îl intonează oricând li se pare oportun:

la manifestări oficiale, la chefuri de poveste, la început de misiuni militare, în spectacole TV etc. Faptul că printre cei care-l cântă se numără și câte-un semnatar al unor rapoarte la Securitate nu pare să deranjeze pe nimeni. Până la urmă, nu poți cunoaște cu adevărat curățenia fără să-i contrapui murdăria. În plus, încărcătura patriotică a cântecului e dublată de un avertisment față de străinul nociv (de cele mai multe ori, fără s-o știe): „noi suntem aici pe veci stăpâni“. Altfel spus, aveți grijă și nu vă puneți cu cine nu trebuie. Om fi noi ospitalieri și prietenoși, om fi noi veseli și săritori, om fi noi calzi și zglobii, însă, de îndată ce ne călcați pe coada naționalismului, scoatem colții și ni-i înfigem în distinsele voastre pulpe. Aviz amatorilor. Ba chiar și profesioniștilor.

Paranteza din titlu – „nimeni nu-i perfect“ – e replica de final a filmului *Some Like It Hot*, tradus la noi prin *Unora le place jazzul*. Scena din filmul lui Billy Wilder e vestită: Jerry/Daphne, deghizat în haine femeiești și jucat de Jack Lemmon, recunoaște în fața logodnicului său că e bărbat, iar logodnicul Osgood Fielding III, jucat de Joe E. Brown, conchide filozofic: *Well, nobody's perfect*. Legarea acestei replici de titlul cântecului amintit nu trebuie interpretată drept o nouă fluierătură în biserica patriei, deși probabil că se vor găsi oameni care chiar asta vor face. E o ironie, nu o ofensă. Și o încercare de-a împlânzi niște trăsături la care dalta a lucrat cu mai mult aplomb decât era cazul și a produs asprimi inclemente. Viața e prea scurtă pentru înțeleșterea fălcilor și a pumnilor, pentru scrâșnet și ocară. Și, da, nimeni nu-i perfect. Iar cei care curtează totuși perfecțiunea – români, bulgari, greci, azeri, scoțieni sau cubanezi – nu sunt altceva decât niște caraghioși.

Textele care urmează sunt rezultatul unei străngeri urmate de o triere. Ele au apărut în trei publicații cu care colaborez sau am colaborat cordial: *New Money*, *Dilema veche* și *Esquire*. Din păcate, ultima și-a încetat de câțiva ani apariția în România, după ce a pus cu eleganță capăt antonimiei dintre *glossy* și calitate. Asta nu mă împiedică să le mulțumesc Sintiei Radu, Ancăi Ciuciulin și lui Radu Coman pentru permisiunea de-a reproduce aici două-trei texte dintre cele scrise pentru ei. Le mulțumesc pentru același lucru lui Ionuț Ancușescu, redactor-șef al revistei *New Money*, unde scriu de peste cinci ani, și lui Sever Voinescu, redactor-șef al revistei *Dilema veche*, pe care o citesc frecvent și la care scriu din când în când.

R.P.

PARTEA ÎNTÂI
Eterna nu e ternă

Stânga (sau dreapta) împrejur

Unul dintre lucrurile prin care îl recunoști pe mincinosul de vocație este imobilismul expresiei. Faptul că nu clipește și nu i se pune în mișcare nici un mușchi, în afara celor de care e nevoie pentru formularea enunțului. Mincinosul care deformează la fel de ușor precum respiră poate veni de oriunde: din politică, din sport, din afaceri etc. Misticarea îi e consubstanțială. Mai mult, un asemenea personaj va găsi oricând justificări ale minciunii și va încerca să-ți prezinte falsul ca pe o epură a autenticului. Nu ca pe un rău necesar, ci ca pe un bine pe care nu ai puțința să-l deslușești. Previzibil, traiul sub comuniști aproape o jumătate de secol dă undă verde pentru ștafeta minciunii. Se minte în pulover și blugi sau la costum, în parlament sau la guvern, la palatul prezidențial sau în conferințele de presă. Unii se încurcă în minciuni, fără să se simtă cât de puțin jenați. Alții își construiesc lumi paralele din scorneli și pe urmă te arată cu degetul și te fac candid sau inadapdat. Adevărul circulă în zdrențe și găsește rareori adăpost. Încă din decembrie 1989 se dă startul concursului de minciuni fondatoare pentru noul regim: teroriștii, otrăvirea apelor, atacarea reactorului de la Cernavodă și toate insanitățile debitate la comandă din studioul 4 al televiziunii publice. Abia pe urmă se înscrie

la cuvânt Ion Iliescu: „Frontul Salvării Naționale nu va deveni partid politic și nu va participa la alegeri“. Nu trec trei săptămâni și FSN se transformă în partid și declară, prin gura „ultimului de pe listă, cu voia dumneavoastră“, că va participa la alegeri. Nepătrunse sunt căile Domnului, minciunile Tovarășului și meandrele concretului. Recitalul continuă, din aceeași gură a rânjetului circular: Proclamația de la Timișoara e un document destabilizator pentru țară, Legea lustrației are un caracter stalinist, proprietatea e un moft, iar minerii au fost chemați la București de *Albatrosul* lui Baudelaire sau al lui Fleetwood Mac.

Pilduitor în arta falsificării și a făcutului de stânga împrejur, Ion Iliescu poate minți și în profunzime, nu doar de la o zi la alta. O scoate la lumină Liviu Tofan în *Ne-au ținut în viață (Radio Europa Liberă, 1970–1990)*, publicată de Editura Omnium – carte pe care s-ar cuveni s-o citească toată țara asta ținută decenii la rând în întuneric și îndobitocire. În decembrie 1970, de pe poziția politrucului combativ, Iliescu vituperează (vezi pagina 95 din cartea amintită): „Cine lucrează la acest post este de asemenea un lucru foarte bine cunoscut, sunt oameni, sunt fugari, sunt oameni vânduți, sunt oameni care n-au nimic cu interesele poporului nostru, sunt elemente înrăite, dușmănoase, foști legionari sau fugari mai recentți, niște băieți zăpăciți de o anumită propagandă și care până la urmă nu au găsit altă sursă de existență decât a se pune în slujba acestor cercuri vrăjmașe țării noastre“. (Nu Ion Iliescu e stalinist, nici vorbă, ci Legea lustrației – *n. m.*) În noiembrie 2001, același Ion Iliescu declară la Cotroceni, în cadru festiv, că a fost un mincinos de ultimă speță în 1970: „Emisiunile românești ale Europei Libere au fost o îmbărbătare, un sprijin, o deschidere spre universul speranței. Oricine va rescrie istoria românilor din anii totalitarismului nu va putea face abstracție de rolul și

de impactul Europei Libere asupra vieții noastre cotidiene de atunci. Postul de radio Europa Liberă a fost, într-adevăr, nu numai o sursă de informare asupra vieții din România sau din afara ei. De la începuturile sale, acesta și-a împlinit menirea de a da voce celor fără de voce, de a ține trează conștiința națională și de a da reprezentativitate adevăratei României“ (pp. 220–221 din cartea lui Liviu Tofan).

Ce înseamnă asta? Înseamnă că încărdășirea dintre PNL și PSD și formarea struțocămilei PSNDL pot să ne întristeze sau să ne înfurie, dar nu au voie să ne mire. Iar aici nu intră în calcul doar înghițitul de broaște, sportul-fanion al politicii. Nu, e vorba în primul rând de mulți-mulți-mulți bani care pot fi sifonați fără control și rezistență. Iar în al doilea, de secrete-schelete ascunse în fundul unui dulap comun. Debarasarea de niște parteneri naivi, care greșesc, dar nu au o agendă și un trecut al fraudei, deschide drum liber jafului cvasilegal. Și, fiindcă uitarea e prima condiție a memoriei, să ne amintim cum era în amăgitorul „ieri“ politic. Klaus Werner Iohannis: „Eu nu mai vreau ca problemele importante ale națiunii să fie hotărâte de PSD. Eu nu mai vreau ca această majoritate toxică pesedistă să hotărască împotriva României și împotriva românilor.“ Florin Cîțu: „A negocia cu PSD înseamnă a negocia împotriva poporului român. Soluția e în discuțiile din coaliție“. Același Florin Cîțu: „Eu nu voi purta niciodată o geacă pe care scrie «Votați PSD». Suntem liberali“. În fine, conducerea PSD: „Florin Cîțu a ales să rupă orice punte de dialog prin atitudinea sa și face rău României, așa cum a făcut și cu dezastrul sanitar, explozia prețurilor la energie sau haosul din educație. Rezultatul acțiunilor sale ireponsabile continuă să facă victime în fiecare zi“.

Acum amintiți-vă de primele patru măsuri din *Simfonia destinului*. Și intonați cu toții: E-ME-TI-RAAAAAAL!!!

Cuprins

<i>Lămurire</i>	5
---------------------------	---

PARTEA ÎNTÂI:

Eterna nu e ternă

Stânga (sau dreapta) împrejur	13
Mistica majusculei.	16
Trecutul nu ne trece	20
Reflexul de obediență	24
Știutori și caraghioși	28
Să nu-mi cânți, cobzar.	32
Justiția oarbă face cu ochiul	39
Zodia prezumtivului	46
Șeful chefului	53
Vecinul sau „La capra“	56
Cap, sau pajură? Muzeu, sau piscină? (două scenarii de concediu)	60
Biceps și forceps în bodygândirea românească	66
Merdeneaua sindicală	71
Motivul săptămânii viitoare.	74
Detergent și câine centenar	77
Noi suntem români (nimeni nu-i perfect)	80
Brusli, Monamour, Bruscel	84

<i>Fake news</i> , ieri și azi	88
Maestrul, marea doamnă și legenda	92
Driblingul din titlu	95
Candidați, candidați, candidați	98
O ilustrată din Claxonia	102
Nostalgie și stupori	106
Ce mai înjurătura-vura	110
Despre orgoliu și râvnire	113
Iarmaroc pe buza gropii	117
Murphy de la bloc	120
O, sancta simplicitas!	124
Ovizi și fitingăraie	128
Soborul și poporul	131
Dictatură, auzi la ei	135
Stai să vezi acum prenume	138
Vremea umilirii	142
Taxi, șuetă, iconiță	146
În absența micului dresor	150
Vorba filozofului Almahșan	153
Râsul prostului	157
Să ne tutuim cu spor	160
Români la castel	163

PARTEA A DOUA

Neștiință și metehnologie

Ba al nostru-i mai frumos	169
Licheaua de alături	174
Exceptarea la români	178
Dumnezei pe spații mici	181
Isprăvire și neisprăvire în tranziția românească	184
Castratin la grădiniță	187
Bufet suedez cu pastile	191
Ce se dă aici? sau „Apel către chiftele“	195

Pe lângă pomii cu chiloși	199
Plăcerea de-a mânji	202
Pe scara blocului urcând	205
Obraz frumos	208
Omul-ghișeu	211
Săracii de la metrou	214
Frunză verde matostat, / Tu femeie, eu bărbat	218
Doamne, iartă-ne, că ai de ce	222
Mișcarea „Nici eu“	225
Deșteptii mor ca proștii	228
Cuvântul cel mai pornografic	232
Cu traseiștii la plimbare	235
Brandul de scară	239
Ghiță, / fugi de la portiță, / vino la Vulpiță	242
O expresie rupătoare	246
Limba și barbarii	249
La aerocoadă	252
Ospitalitate cu microbi și țuică	255
Pata neagră	258
Paranghelia Katerinki, cerul înstelat și legea morală	262
Meniu (I)	265
Meniu (II)	268
<i>Promette c'est noble (tenir c'est bourgeois)</i>	271
Viața lui Pipi	275
Serviciu, servicii și reciprocități	279
Rapsodia plictiselii	283
Prostatită și prostie	286
Uzine de diplome și titluri	289